



Kriminalomsorgsdirektoratet

Justis- og beredskapsdepartementet,  
Lovavdelingen  
Postboks 8005 dep  
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:  
201412712-4

Dato:  
12.09.2014

## HØRINGSUTTALELSE TIL IKRAFTTREDELSE AV STRAFFELOV 2005

Vi viser til høringsbrev av 17.6.2014.

Vi gjør oppmerksom på at direktoratet ikke har videredistribuert høringsbrevet, da kriminalomsorgsregionene selv er ført opp på adressatlisten som høringsinstanser. Vi har følgelig heller ikke samordnet slike høringsuttalelser.

Direktoratet har gjennomgått høringsnotatet og ettergått våre ansvarsområder.

### **KDIs syn på de endringsforslag som fremsettes i høringsnotatet**

*Om straffeloven 1902 § 53 nr. 6 andre til fjerde punktum bør videreføres*

Departementet ber om høringsinstansenes syn på behovet for å videreføre straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til fjerde punktum i straffeloven 2005 § 38 jf. punkt 4.2.11 i høringsnotatet. Ved høringsbrevets utsendelse lød nevnte bestemmelsene slik (nå endret):

*«... . Kongen kan som en prøveordning bestemme at det skal etableres narkotikaprogram med domstolskontroll for rusmiddelmisbrukere som er dømt for narkotikarelatert kriminalitet. Kongen gir nærmere bestemmelser om programmet, herunder hvem det skal gjelde for, innholdet i og gjennomføringen av det. Kriminalomsorgen har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll eller program mot ruspåvirket kjøring.»*

Departementet foreslår foreløpig at straffeloven 2005 § 38 endres slik at den viderefører hjemmelen for prøveordningen med narkotikaprogram med domstolskontroll. Det foreslås imidlertid ikke å videreføre § 53 nr. 6 tredje punktum særskilt i § 38, da en slik bestemmelse synes overflødig i lys av § 38 første punktum, jf. lovforslaget § 3 om endringer i straffeloven 2005. Det overflødige synes dermed å bestå i at Kongen i henhold til strl. 1902 § 53 nr. 6 tredje punktum skal gi «*nærmere bestemmelser om programmet, herunder hvem det skal gjelde for, innholdet i og gjennomføringen av det.*»

Ved innføringen av prøveordningene med samfunnstjeneste, promilleprogram og narkotikaprogram med domstolskontroll, valgte departementet betinget dom i form av

Postadresse:  
Postboks 694  
4305 Sandnes

Besøkadresse:  
Skedsmogt 5, Lillestrøm

Telefon: 404 38 800  
Telefaks: 404 38 801  
Org.nr: 911 830 868

Saksbehandler:  
E-post: Postmottak-  
8005@kriminalomsorg.no

fulbyrdingsutsettelse som rettslig ramme. Det var likevel tvilsomt om reglene for fullbyrdingsutsettelse alene ga tilstrekkelig lovhjemmel til å idømme betinget fengsel overfor personer som normalt ville fått ubetinget fengsel.<sup>1</sup> Høyesterett (HR) kom således i Rt-1994-1049 til at prøveordningen med promilleprogram for promillekjørere ikke utelukkende burde etableres med hjemmel i § 53 nr. 3 (generalfullmakten). Prøveordningens lovfesting kom i nytt lys, og etter departementets syn burde forsøksordningen ikke bli satt i gang uten at dette hadde klar hjemmel i lov.<sup>2</sup> Det er på denne bakgrunn straffeloven 1902 § 53 nr. 6 annet til tredje punktum har fått sin form. Andre punktum tilkjenner lovvedtaket,<sup>3</sup> mens tredje punktum tilkjenner de signaler HR ga for hvordan reguleringen av en prøveordning bør skje – «*systematisk organiserte forsøk, med gjennomtenkt utvelgelse av deltakerne i programmet, organisert oppfølging og kontroll, og etterfølgende vurdering av de samlede resultatene*». Også i fremtiden bør disse krav oppfylles, især der den strafferettslige reaksjonen gjør innhugg i den ubetingede fengselsstraffens virkeområde. Det betyr likevel ikke at samme lovteknikk bør opprettholdes.

Når det gjelder fjerde punktum går det også frem av tilknyttet forskriftsverk at det er kriminalomsorgen som gjennomfører de nevnte straffereaksjoner. Dermed synes denne delen av bestemmelsen mer overflødig.

#### *Til Barn og straff-loven*

Høringsnotatet punkt 4.5.1 gjelder lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff). Endringer som er vedtatt i straffeloven 1902 § 53 nr. 6 er ved en inkurie ikke gjort i straffeloven 2005 § 38. Departementet tar ifølge notatet sikte på å fange opp dette på egnet måte i det videre arbeidet med ikraftsettingen av straffeloven 2005.

Departementet har allerede signalisert overfor KDI at bestemmelsen har fått en videre formulering enn tilsiktet. At kriminalomsorgen «har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll» og «program mot ruspåvirket kjøring» er helt på det rene. Det utilsiktede ligger i at kriminalomsorgen også skal følge opp personer «som er pålagt vilkår om avholdenhet etter § 53 nr. 3 c». Meningen har visstnok ikke vært å gjeninnføre en generell mulighet til å pålegge kriminalomsorgen å føre «tilsyn» ved betingede dommer, men en *mulighet* for at kriminalomsorgen følger opp domfelte ved ungdomsstraff, jf. vedlagt brev.

## **KDIs merknader til ytterligere endringer i straffeloven 2005**

### *Varsling av fornærmede eller dennes etterlatte i henhold til § 45 nytt sjette ledd*

I henhold til LOV-2007-06-29-83 gjøres følgende endring i straffeloven 2005 § 45 nytt sjette ledd ved ikrafttredelse: «*Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for prøveløslatelsen, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller dennes etterlatte på forhånd.*» Fra tid til annen er det i kriminalomsorgen reist spørsmål om kriminalomsorgen, på grunn av bestemmelsens stramme ordlyd («prøveløslatelsen») er avskåret fra å gi tilsvarende varsel ved «løslatelsen» – når forvaringens

<sup>1</sup> Se Matningsdal, Magnus, Høyesterettspraksis som rettskildefaktor i straffesaker i *Stat, politikk og folkestyre: Festskrift til Per Stavang*, 1998, s 671-694.

<sup>2</sup> Slik er dommen gjengitt i Ot.prp.nr.43 (1994-1995), *Om lov om endringer i straffeloven, vegtrafikkloven og straffeprosessloven (forsøksordning med promilleprogram m.v)*, punkt 3.5, s. 9

<sup>3</sup> Prøveordningen med promilleprogram, jf. lov av 23. juni 1995 nr. 35 og prøveordningen med narkotikaprogram, jf. lov 17. juni 2005 nr. 92.

tidsramme løper ut. Det kan åpenbart ikke være tilfellet, da man ved gjennomføringen av vanlig fengselsstraff har slik hjemmel, jf. straffegjennomføringsloven § 42 sjette ledd.

*Bortfall av idømt fengselsstraff og samfunnsstraff*

I den allerede vedtatte straffeloven 2005 § 42 heter det at «*Tidligere idømt fengselsstraff og samfunnsstraff faller bort når forvaring idømmes*». Nytt i forhold til gjeldende rett er at også samfunnsstraff faller bort. Bortfall gjelder formodentlig også ungdomsstraff. Straffarten ungdomsstraff bør derfor også tas inn i denne bestemmelsen. Det stilles også spørsmål ved om ikke betingede dommer med vilkår om program mot ruspåvirket kjøring og narkotikaprogram skal opphøre når forvaring idømmes. Problemstillingen er nok praktisk, men formodentlig sjelden da sistnevnte straffereaksjoner er knyttet opp mot en betinget dom, med en prøvetid som løper allerede etter domsavsigelse – og som dermed løper ut av seg selv før eventuell forvaringsdom er ferdig avsonet. Vårt forslag er derfor at straffeloven 2005 § 42 må lyde slik: «*Tidligere idømt fengselsstraff, samfunnsstraff og ungdomsstraff faller bort når forvaring idømmes*».

## **KDIs syn på endringer i forskrifter som berøres av straffeloven 2005**

*Påtaleinstruksen, jf. notatet i punkt 5.3 flg.*

Begrepet «*Kriminalomsorgen i frihet*» går igjen ni ganger i påtaleinstruksen. I tråd med dagens navn bør instruksens ordlyd endres til «*friomsorgskontoret*».

*Forskrift 22. desember 1986 nr. 2373 om personundersøkelse, jf. notatet i punkt 5.3 s. 101*

Det foreslås i notatet at henvisningen i forskrift 22. desember 1986 nr. 2373 om personundersøkelse i straffesaker § 12 første ledd til straffeloven 1902 § 53 nr. 1 erstattes med en henvisning til straffeloven 2005 § 34 annet og tredje ledd. Forskriften sikter på å regulere personundersøkelser med betydning for spørsmålet om tilsyn. I forbindelse med vedtakelsen av straffegjennomføringsloven 18.5.2001 nr. 21 bortfalt ordningen med tilsyn som vilkår ved betinget dom. Straffeloven 2005 viderefører således heller ikke straffeloven 1902 § 53 nr. 3 andre ledd som bestemmer at «*Retten kan overlate til tilsynsmyndigheten å gi bestemmelser som nevnt i bokstav a og b*». Det ville følgelig også vært på sin plass med en mer gjennomgripende revisjon av denne forskriften.

Ut over dette har KDI ingen kommentarer til de konkrete forslagene som er presentert i høringsnotatet.

Med hilsen

  
Tom A. Enger  
avdelingsdirektør

  
Jørgen Spangen Iversen  
førstekonsulent